

Strategi for

NATUREN

i Billund Kommune

Grene Sande

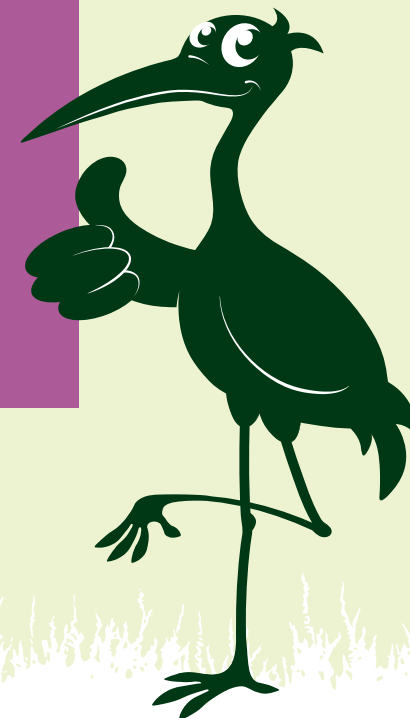
Billund
kommune

Indhold

Forord	4
Hvorfor er der behov for en strategi for naturen i Billund Kommune?	6
Hvad er strategiens vision og formål?	8
Hvad består strategien af	10
Læsevejledning	10
Biologisk mangfoldighed	12
Turisme og friluftsliv i naturen	14
Frivillig i naturen	16
Aktivitet i naturen	18
Natur i Byen	20
Strategien og FN's verdensmål	22
Trane-Arne går amok	24

**Hjælp med
at passe på
naturen**

Fotos: Omme Å · Blomstereng · Afgræsning Galloway kvæg · Grindsted Engsø

Forord

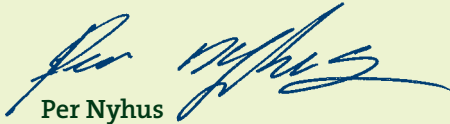
Naturen er så fundamentalt og så vidtrækkende et emne, at man kun kan være glad og stolt over at kunne få lov til at skrive forordet til denne strategi. Der er de senere år kommet en stigende interesse og opmærksomhed på naturens værdi. Ønsket om at sikre biodiversitet og naturen som levested for dyr og planter er blevet et vigtigt emne i debatten, og naturens værdi for menneskers sundhed og trivsel er blevet dokumenteret i flere undersøgelser. En strategi for naturen i Billund Kommune skal sætte retningen for indsatser i de kommende år, som sikrer en varieret og rig natur, der kan medvirke til borgernes og turisternes gode naturoplevelser. Under udarbejdelse af strategien er borgere og turister blevet inddraget i udredningen af forventninger til naturoplevelser. Der skal lyde en stor tak til alle for de vigtige udsagn, som understøtter strategien.

Naturen er vigtig for menneskers trivsel. I naturen kan man finde ro og lade tankerne flyve frit, og det at være i naturen medvirker til mental sundhed. Det kan også være i fællesskab med andre, at man i naturen deler store og små oplevelser. Når naturen er ramme for motion og bevægelse, får man også frisk luft og naturoplevelser med i sin leg og træning.

Naturen i Billund Kommune skal være tilgængelig for alle, og byde på variation og høj kvalitet. Inddragelse af lokale brugere skal sikre, at naturen kan spille en central rolle i det gode liv og de rekreative muligheder. Vi har mange gode stier med adgang til vores fine natur, skilte med information om særlige steder og arter, og indretninger til ophold og motion i naturen. Men vi skal blive ved med at være undersøgende, nysgerrige og ambitiøse i afsøgningen af nye tiltag, der både fastholder og udvikler naturens mangfoldighed og giver gode forhold for brugerne.

Udvikling og investering i naturen handler om at give tid, ændre adfærd og formidle viden. Investeringer i gode naturområder gavner kommunens herlighedsværdier, og er en langsigtet investering for borgernes velbefindende. Natur og smukke landskaber er også en faktor, der har betydning for tiltrækning af nye tilflyttere. Det giver simpelthen god mening, at vi får retningslinjer for, hvordan dette kan gøres på en hensigtsmæssig måde. En strategi for naturen i Billund Kommune vil være et godt skridt på vejen til at sikre kontinuitet ind i en fremtid, som helt sikkert vil byde på forandringer. Det er med høje forventninger, at strategien nu vedtages til gavn for kommende generationer.

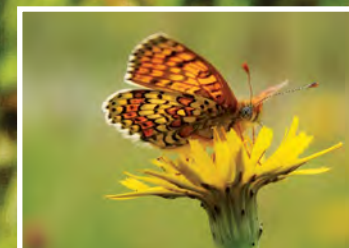
Billund Kommune, maj 2020

Per Nyhus
Fmd. for Teknik- og Miljøudvalg

Fotos: Almindelig blåfugl · Okker gul pletvinge · Foranderlig blåfugl

Hvorfor er der behov for en strategi for naturen i Billund Kommune?

Billund Kommune har noget af det fineste egnstypiske natur, som kendetegner det centrale Jylland. Der er udstrakte heder og slyngede vandløb, som er levesteder for arter af planter og dyr. Vi har også en række arter der er sjældne på landsplan, og som vi har en forpligtelse til at beskytte og tilgodese.

Billund Kommune er Børnenes Hovedstad med en ambition om, at kommunen er et godt sted at leve for alle borgere, og et godt sted for børn at vokse op. Derudover er kommunen kendetegnet ved udflugtsmål af international målestok, som tiltrækker et flow af mennesker til hele området.

Naturen i Billund Kommune hører under Teknik- og Miljøudvalgets ansvarsområde. Det vil sige, at myndighedsbehandlingen og udmøntningen af tiltag vedrørende naturforhold varetages af udvalget.

Med en strategi for naturen er det Teknik- og Miljøudvalgets ambition at understøtte forvaltningens arbejde med at fastholde og skabe mangfoldighed i arter og naturoplevelser til glæde og gavn for borgere og besøgende.

Med lanceringen af strategien den 13. september 2020 på Naturens Dag* og i internationalt Biodiversitetsår** er timingen et signal om, at Billund Kommune arbejder målrettet, og med et konkret pejlemærke, for at give naturen gode kår og brugerne gode muligheder i naturen.

** Naturens Dag 2020 er den 13. september, og afholdes hvert år. Formålet med Naturens Dag er at få børn og børnefamilier ud i naturen og give dem inspiration til at komme mere ud hele året – og resten af livet! Naturens Dag åbner dørene til naturen og viser, at det er både nemt og sjovt at få gode naturoplevelser.*

*** Internationalt Biodiversitetsår 2020 er sigtet for 20 beskrevne delmål for verdens biodiversitet, som stats- og regeringslederne enedes om ved partsmødet i Biodiversitetskonventionen i oktober 2010 i Nagoya, Japan.*

**Klik på bladet
og se Teknik- og
Miljøudvalgets
medlemmer!**

**Teknik- og
Miljøudvalg**

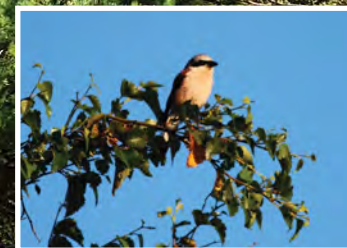

Medlemmer

Billund Kommune

Fotos: Naturstien · Guldblomme · Rødrygget Tornskade · Jernbanehus

Hvad er strategiens vision og formål?

"Fremtidens Legeplads" er Billund Kommunes udviklingsstrategi, der skal sikre, at kommunen kan være et godt sted at bo, arbejde, leve og besøge. En strategi for naturen i Billund Kommune rækker ind i mange af kommunens fokusområder. Foruden fokusområdet biologisk mangfoldighed forholder strategien sig til turisme og friluftsliv i naturen, frivillig i naturen og aktiv i naturen samt natur i byen. Det er således ambitionen, at strategien er bredt funderet i Billund Kommunes udviklingsstrategi, og at værdierne fra *"Fremtidens Legeplads"* sætter aftryk på strategiens kommende indsatser og samarbejder.

Teknik- og Miljøudvalget har udstukket den politiske prioritering og rammesætning, som er udtrykt i fokusområdernes overskrifter. Formålet med strategien er vedtaget af Teknik- og Miljøudvalget den 4. juli 2019, og skal med rod i tre principper:

1. Sikre biologisk mangfoldighed

– For at bevare, beskytte, genoprette og udvikle værdifuld natur og grønne bymiljøer.

2. Tilgodese borgernes og turisternes behov

– Ved at sikre adgang til oplevelser med natur, med muligheder for aktivitet og fordybelse samt understøtte udflugtsmål med et rigt og lærende naturindhold.

3. Styre retningen for Billund Kommune

– I arbejdet med grønne arealer, med særligt fokus på formidling og samskabelse med borgere og samarbejdspartnere og med planlægning af klare indsatser.

Fotos: Tormantil · Isfugl · Anlægget i Grindsted · Blåhat jordbi

Hvad består strategien af?

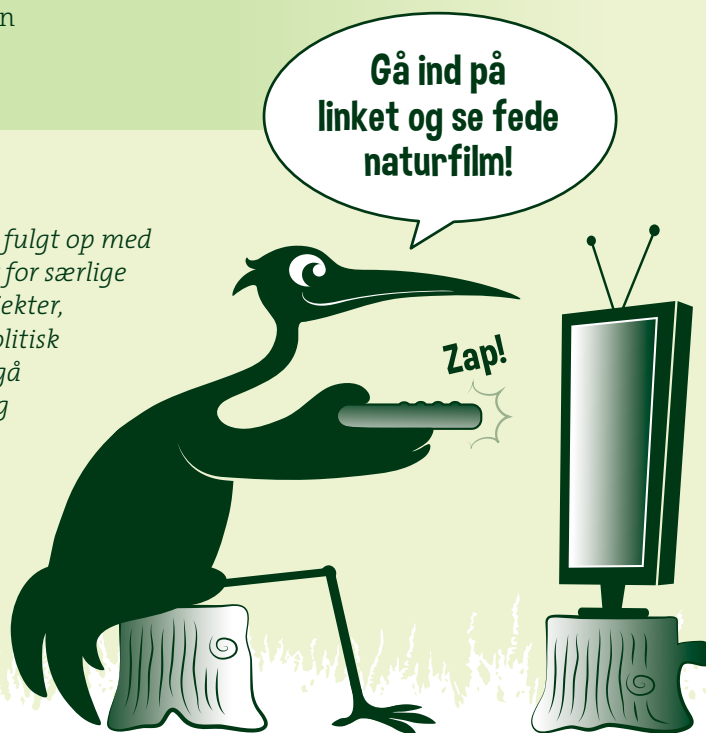
Strategien består af tre dele:

1. Nærværende hæfte med beskrivelse af de 5 fokusområders strategiske mål, vedtaget af Billund Kommunes Byråd.
2. 6 film der formidler strategien, ved at inddrage borgernes perspektiv, og 1 film til promovning af Billund Kommunes natur.

De 5 fokusområder i strategien er:

- Biologisk mangfoldighed
- Turisme og friluftsliv i naturen
- Frivillig i naturen
- Aktiv i naturen
- Natur i Byen

Strategien bliver fulgt op med handlingsplaner for særlige indsatser og projekter, som, når de er politisk vedtaget, vil indgå i implementering af udvalgte mål i strategien.

Læsevejledning

Hver af de **5 fokusområder** består af 4 afsnit, som beskriver:

Særlige forhold for naturen;

- Vigtige og lokale forhold for fokusområdet.

Visioner fra "Fremtidens Legeplads";

- ✓ Det siger udvalgte visioner fra "Fremtidens Legeplads".

Målsætninger for naturen;

- Dette er mål for de enkelte fokusområder.

Det vil vi gøre;

- Indsatser for at gøre målsætningerne handlingsrettede.

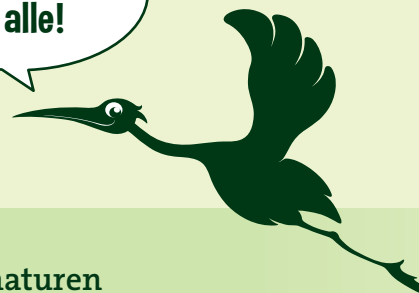

Fotos: Grene Sande · Rosmarinlyng · Klokkeensian · Trane

Biologisk mangfoldighed

Her er plads
til alle!

Særlige forhold

- Billund Kommune har uspolerede naturtyper, som er karakteristiske for egnen, og som er gode levesteder for værdifulde arter. Der er udstrakte moser og heder med indlandsklitter, som rummer særlige arter, som er sjældne for Danmark som helhed og lokalt. Mange vandløb og de tilstødende engarealer er uforstyrrede og med gode forhold, så der her er bevaret arter, der er forsvundet mange andre steder i landet. Men det er også en kommune, hvor landbrug og byudvidelser er vigtige forudsætninger for udviklingen, og som skal gå hånd i hånd med naturhensyn.

Visioner fra "Fremtidens Legeplads"

- ✓ *Fremme bæredygtighed i kommunens aktiviteter.*

Målsætninger for naturen

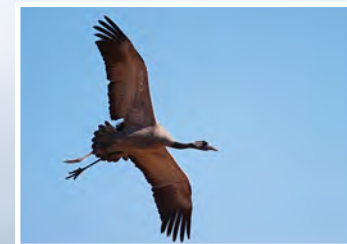
- Standse tilbagegangen i arter, som er udpeget som vigtige og egnstypiske (bevare biodiversitet).
- Sikre store og sammenhængende naturområder, for at arters naturlige spredning tilgodeses (modvirke fragmentering).
- Prioritere den oprindelige og værdifulde natur først for at tilgodesse hjemmehørende og vigtige arter.
- Genskabe de naturlige processer i skove, heder, moser, enge og vandløb for at understøtte oprindelige naturtyper og dynamikker på disse steder.
- Have et højt vidensgrundlag om kommunens naturværdier, så relevante indsatser kan planlægges til rette tid.

Det vil vi gøre

- Udbrede borgernes kendskab til den værdifulde natur i kommunen med målrettet information og kampagner.
- Kortlægge vores natur og arter til forvaltningens planlægning af indsatser.
- Udarbejde en biodiversitetsplan (naturkvalitetsplan) med indikatorarter der kan danne grundlag for forvaltningens planlægning af indsatser.
- Udpege de 100 mest værdifulde områder hvor indsatser og naturpleje prioriteres og faciliteters.
- Certificeres kommunale skove, og udlægge dele af skovene som urørt skov.
- Undersøge mulighederne for en natur- /nationalpark i Billund Kommune, gerne i et tværkommunalt samarbejde.
- Tage initiativ til tværgående sparring i forvaltningen for at tilgodesse naturhensyn i arbejdsopgaver og -processer.

Fotos: Ravnhøj Hede · Trane · Mariehøneedderkop · Guldblomme

Turisme og friluftsliv i naturen

Særlige forhold

- Billund Kommune er verdenskendt for sine turismål og er med luft-havnen og sin centrale placering i Danmark en indgang for over 1,4 mio. besøgende hvert år, og tendensen er stigende. Naturen er ikke målet i sig selv for strømmen af turister i Billund Kommune, men generelt vægtes naturoplevelser højt af turister, når feriemålet planlægges. Naturen har potentiale for at imødekomme det ofte udtalte behov for at finde ro og et alternativt tilbud for hele familien. Naturen i Billund Kommune rummer gode muligheder for, at friluftslivet kan udfolde sig og give besøgende unikke oplevelser i egnstypisk natur.

Visioner fra "Fremtidens Legeplads"

- ✓ *Forstærke branding af Billund Kommune.*
- ✓ *Vise særlig imødekommenhed overfor tilflyttere og turister.*

Målsætninger for naturen

- Flere turister skal benytte kommunens naturområder og målrettet markedsføring skal synliggøre endnu flere oplevelser og muligheder i lokalområdet.
- Der skal være bedre muligheder for at tage længere ophold og overnatte i naturen, for at øge brugen af og efterspørgslen på naturen.
- Formidlingen af naturen skal have en bredde, så både turister, børn, den almindelige borger og den naturinteresserede kan finde relevante tilbud.

Det vil vi gøre

- Udarbejde målrettet informationsmateriale for turister om ophold i naturen, som markedsføres på relevante digitale platforme og etablerede turistdestinationer.
- Faciliteterne til at modtage besøgende i naturen sikres med ordentlige adgangsforhold, opholdsmuligheder og toiletter, hvor der er mange brugere.
- Facilitere guidede ture på engelsk og tysk, eventuelt via eksterne konsulenter fra etablerede turistdestinationer.
- Lærerig og sjov formidling målrettet børn gøres tilgængelige ved ankomst til naturområderne og ved relevante faciliteter.
- Der udarbejdes relevant information om naturen på stedet, som er målrettet turister og lokale besøgende.
- Vi vil arbejde for at etablere et netværk af shelters, primitive teltpladser og indretninger til friluftsliv fordelt ud over hele kommunen.

Vi ses i
naturen

Fotos: Bioblitz · Ansager Å · Naturpicnic

Frivillig i naturen

Særlige forhold

- I Billund Kommune er frivillighed i lokalsamfundene og foreningerne en vigtig drivkraft i at skabe aktiviteter, sammenhold og fællesskaber. På naturområdet betyder det, at væsentlige kommunale indsatser og tiltag sker i samarbejde med lokale. Det gælder både plejen på de kommunale fællesarealer samt frivillige aftaler med lodsejere og erhvervslivet om naturforbedrende tiltag. På denne måde vil Billund Kommune sikre høj kvalitet og ejerskab for naturtiltag.

Visioner fra "Fremtidens Legeplads"

- ✓ Åbne vores kommunale faciliteter som mødesteder for fællesskabet.
- ✓ Samskabe gode løsninger med borgerne.
- ✓ Skabe gode rammer for frivilligheden.

Målsætninger for naturen

- Lokale borgere og foreninger inddrages i den praktiske naturpleje på kommunale arealer med henblik på lokalt ejerskab og øget opmærksomhed på naturindhold.
- Brugergrupper inden for idrætsudøvelse involveres i indretningen af naturarealer for at understøtte aktiviteter i naturen.
- Børn og unge involveres i udviklingen af udvalgte naturområder i byerne for at få forståelse for naturværdier.
- Dialog og samarbejde med lodsejere og erhvervsliv om naturpleje på deres arealer for at sikre og øge bestående naturværdier.
- Sparring med lokalt forankrede naturorganisationer om udvikling af naturforhold.

Det vil vi gøre

- Indgå partnerskabsaftaler om drift og pleje af ekstensivt vedligeholdte grønne områder, hvor det giver mening i forhold til den kommunale drift.
- Udarbejde diplomer og markedsføring for lodsejere og erhvervsliv, som gør noget godt for naturen – *Naturambassadører*.
- Igangsætte og understøtte mulighederne for naturplejegrupper, græsningslaug, og lokale naturpedeller.
- Udbygge muligheden for at låne en rullende station med inventar til naturplejegrupper.
- Udarbejde en kampagne for og med børn og unge for at mindske bortkastning af affald i naturen.
- Tage initiativ til at opstarte "Det Grønne Råd"s lokalafdeling i Billund Kommune.

Fotos: Afbrænding af Sønderby Hede · Naturpleje af Guldblomme og eng/mose · Vilde rabatter

Aktiv i naturen

Særlige forhold

- Naturen rummer mulighed for fysisk aktivitet og uformelt samvær med andre mennesker og er en oplagt ramme for at opnå fysisk og mental sundhed for borgerne. I Billund Kommune er ambitionen at have glade, sunde og stolte borgere, der tager ansvar for eget liv. På grund af kommunens landskabelige og bymæssige strukturer er naturen aldrig langt væk. Det giver borgere, erhvervsliv og turister gode muligheder for at vælge naturen til i et aktivt hverdagsliv.

Visioner fra "Fremtidens Legeplads"

- ✓ Skabe aktiviteter i alle byer gennem et rigt kultur- og fritidsliv.
- ✓ Skabe gode rammer for bevægelse inde og ude.

Målsætninger for naturen

- Der skal være nem adgang til naturområder på tværs af brugergrupper med forskellig fysisk formåen, så alle har mulighed for at komme ud i naturen.
- Naturområderne skal indrettes med faciliteter der understøtter rekreative oplevelser og fysisk aktivitet, der kan motivere til et mere aktivt hverdagsliv og fremme folkesundheden.
- Andelen af bynære kommunale rekreative skove og naturområder skal øges for at imødekomme den øgede efterspørgsel efter adgang til naturen og for fortsat at kunne tilbyde attraktive boligområder.

Det vil vi gøre

- Naturområdernes rekreative tilbud i form af stier, opholds-oplevelses og motionsmuligheder kortlægges for at afsøge behovet for at vedligeholde og udbygge faciliteterne i kommende indsatser.
- Nye bosætningsområder planlægges så man som borger i Billund Kommune maksimalt har 300 meter til enten natur, grønne rekreative områder og maksimalt 1.500 meter til større offentligt tilgængelig skov, natur- eller landskabsområde, der giver mulighed for en rundtur på over 2 km.

Naturen er
for svedig!

Fotos: Sdr. Omme Naturrum · Blomstereng · Hjortlund Sø · MTB i naturen

Natur i byen

Særlige forhold

- Naturen i byen har særlige udfordringer. Mange mennesker, forskellige interesser og fysiske indretninger presser naturen i byen. Men der er også et stort potentiale for at skabe mere natur og variation i byens grønne områder. Hermed kan borgerne få flere naturoplevelser og mere viden om natur. Grindsted er karakteriseret ved det brede, naturprægede strøg gennem hele byen, som er betinget af Grindsted Å, og byen rummer meget natur med høj oplevelseskvalitet. I Billund kan man, ud over de store og kendte forlystelsessteder, opleve sjældne arter og beskyttede naturtyper inde midt i byen. Omegnsbyerne er generelt kendetegnet ved at have tæt kontakt med den omgivende natur, der er tilgængelig via gode stiforbindelser. Flere byer ligger nær vandløb eller har skov og hede i nabolaget. Den næringsfattige jordbund har et særligt potentiale for, at der kan skabes levesteder for mange arter, når jordbunden forstyrres, f.eks. i forbindelse med anlægsarbejder.

Visioner fra "Fremtidens Legeplads"

- ✓ *Skabe aktiviteter i alle byer gennem et rigt kultur- og fritidsliv.*
- ✓ *Udvikle bymidterne i Grindsted og Billund.*
- ✓ *Udvikle byprofiler og arbejde med de enkelte byers særlige kvaliteter.*

Målsætninger for naturen

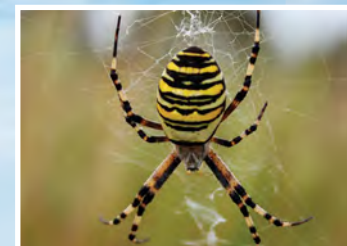
- Flere træer i byen skal give mere kvalitet i bybilledet (øge trækapitalen).
- Store og gamle træer skal bevares for at give æstetisk værdi i bybilledet og som biologisk levested for sjældne arter.
- Byernes grønne områder skal sikres et højt naturindhold og målrettet formidling skal skabe forståelse for de ændringer i vedligehold og plantevalg dette medfører.
- Natur skal indgå som en faktor i planlægningen og udviklingen af byerne, så der skabes gode steder for mennesker og natur at udfolde sig i.
- Borgenes viden om naturen i byen øges ved at målrette informationen til de steder, hvor flest borgere færdes og kan opleve natur.

Det vil vi gøre

- Udarbejde en registrering af træer i byerne som redskab til bedre og mere vidensbaseret forvaltning af byens træer.
- Udpege rekreative græsarealer, der med fordel kan konverteres til mere ekstensiv drift for at øge naturindholdet i plænerne.
- Udarbejde udviklingsplaner for udvalgte grønne områder i byerne for at tilgodese naturhensyn i samspillet med andre samfundsmæssige interesser.
- Indgå i tæt dialog med borgere, erhvervslivet og den kommunale drift om naturtiltag i byerne og informere herom på relevante steder og medier.
- Kortlægge områder med værdifuld natur, så de indgår i en hensigtsmæssig planlægningen af byområder.
- Sikre et højt vidensniveau i forvaltningen om naturvenlig vedligehold af grønne områder og implementering i den udførende drift.

Fotos: Grindsted Engsø · Hvepseedderkop · Rød fluesvamp · Nældens takvinge

Strategien og FN's Verdensmål

I *"Fremtidens Legeplads"*, udviklingsstrategi for Billund Kommune, er *FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling* skrevet ind i afsættet for visionerne. Her anføres, at:

- Vi vil inddrage relevante temaer fra FN's 17 verdensmål om bæredygtig udvikling i konkrete initiativer og handlinger.
- Vi vil skabe inkluderende bymiljøer med omtanke, og ved at dele og hjælpe hinanden, opnår vi samhørighed og bedre tilbud til gavn for alle. **Bæredygtige byer og lokalområder** (FN mål 11).
- Vi vil sikre, at alle borgere har mulighed for livskvalitet i alle livets faser og mulighed for at træffe egne beslutninger. Der skal være sundhed og høj trivsel for alle borgere. **Sundhed og trivsel** (FN mål 3).
- Vi understøtter udvikling og vækst gennem fokus på livslang læring. **Kvalitetsuddannelse** (FN mål 4).

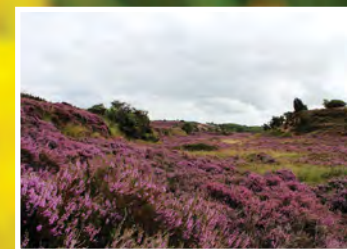
Strategien for naturen i Billund Kommune er blevet et godt bud på, hvordan de udpegede verdensmål kan blive til konkrete handlinger i lokalområdet. Uden at det har været en klar ambition for det færdige produkt, kan alle indsatser tale ind i disse mål. Det understreger, at naturen rummer potentialer for mennesker, som ligger lige for at gribe og videreudvikle på. Således er det ønsket og forventningen, at strategien er med til at sætte dagsordenen for en bæredygtig udvikling i Billund Kommune, som rækker ind i fremtiden, og som favner FN's 17 verdensmål til gavn for kommende generationer.

De 17 verdensmål for bæredygtig udvikling

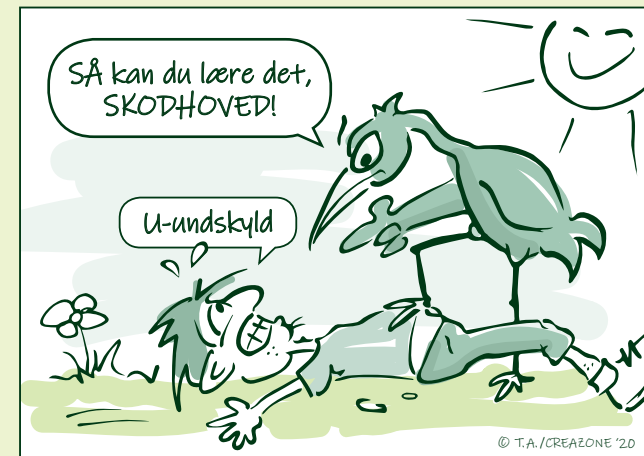
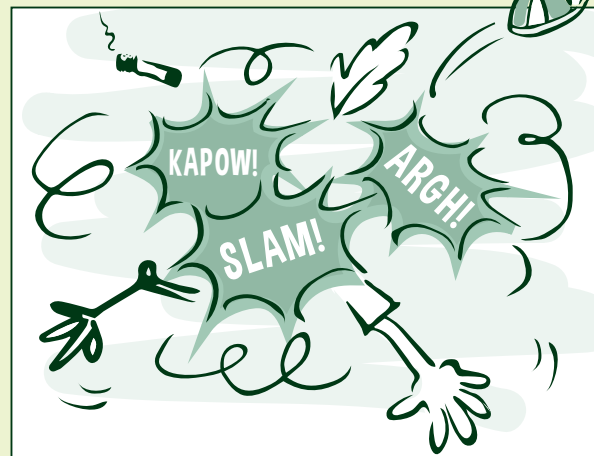
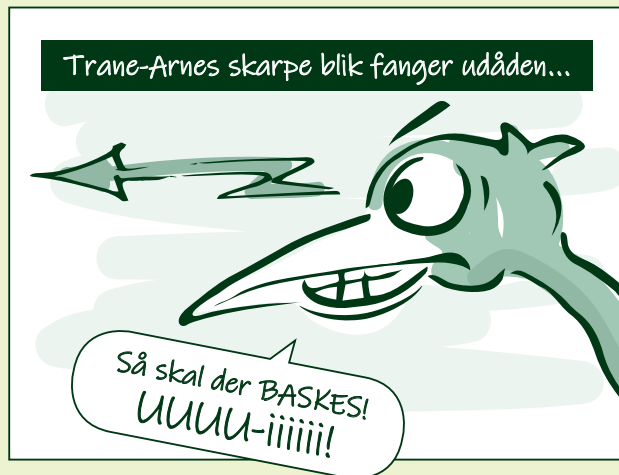
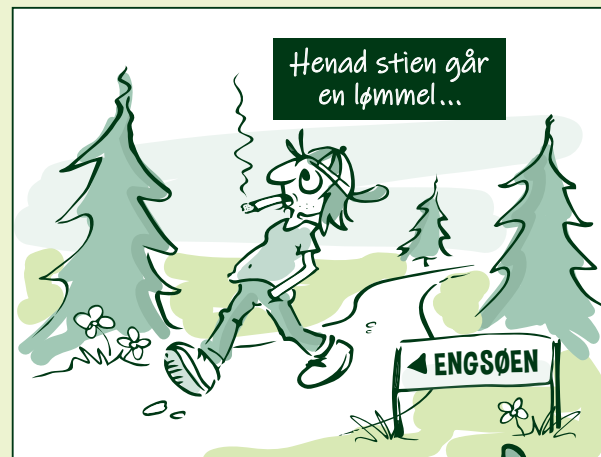
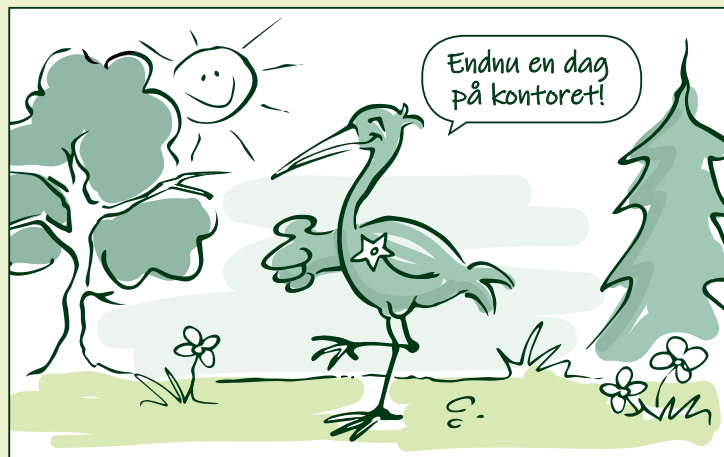

Fotos: Lille blåpil · Ravnhøj Hede · Vendehals · Grene Sande

TRANE-ARNE GÅR AMOK

[Billund Kommune tager afstand fra vold og ukvemsord – og at smide affald i naturen]

Hjælp med at passe på naturen